

U 44/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission asetusehdotuksesta yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) asetusten (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 muuttamiseksi Lähi-idän kriisin aiheuttaman lannoitteiden hintojen nousun vuoksi

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 12 päivänä kesäkuuta 2026 tekemä ehdotus muutoksiksi yhteisen maatalouspolitiikan asetuksiin (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 Lähi-idän kriisin aiheuttaman lannoitteiden hintojen nousun vuoksi (COM(2026) 282 final) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Ehdotuksesta annettiin kiiretilanteessa ensin valtioneuvoston yhteensovitusjärjestelmässä koordinoitu E-kirje (E 36/2026 vp). U-kirjelmä ei sisällä E-kirjeeseen verrattuna uusia kantoja.

Helsingissä 2.7.2026

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius

2.7.2026

**KOMISSION ASETUSEHDOTUS YHTEISEN MAATALOUSPOLITIIKAN (YMP)
ASETUSTEN (EU) 2021/2115 JA (EU) 2021/2116 MUUTTAMISEKSI LÄHI-IDÄN
KRIISIN AIHEUTTAMAN LANNOITTEIDEN HINTOJEN NOUSUN VUOKSI**

1 Tausta

Komissio antoi 12.6.2026 asetusehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/2115 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityisestä interventiotyypistä poikkeuksellisen väliaikaisen tuen antamiseksi Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) ja mahdollisuudesta mukauttaa suorien tukien määrärahoja kalenterivuonna 2027 sekä asetuksen (EU) 2021/2116 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse ennakkomaksuja koskevista joustavammista säännöistä Lähi-idän kriisin aiheuttaman lannoitteiden hintojen nousun vuoksi. (COM(2026) 282 final)

Ehdotuksen taustalla on lannoitteiden kohonneet hinnat ja kohtuuhintaisten lannoitteiden saatavuuden heikentyminen. Komissio antoi 19.5.2026 tiedonannon lannoitetoimintasuunnitelmasta ”Kumppanuus EU:ssa tuotettujen lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja strategisen riippumattomuuden varmistamiseksi” (COM(2026) 310 final), jossa se toteaa aikovansa ehdottaa lyhyen aikavälin toimia tilanteen helpottamiseksi.

Lisäksi komissio on valmistelemaan lyhyen aikavälin toimenpiteenä maataloudelle lisärahoitusta maatalousvarauksesta sekä muusta maatalouden rahoituksesta. Tämän päälle tukea voisi täydentää kansallisella rahoituksella. EU:n tasolla rahoituksen kokoluokka on noin 540 miljoonaa euroa, josta Suomen osuus tarkentuu myöhemmin.

2 Ehdotuksen tavoite

Annetulla ehdotuksella komissio pyrkii nykyisten varojen puitteissa tarjoamaan jäsenvaltioille lisäkeinoja helpottamaan Lähi-idän kriisin vaikutuksia sekä lannoitteiden hintojen jyrkkää nousua, jolla on merkittävä vaikutus viljelijöiden maksuvalmiuteen.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Muutokset YMP:n strategiasuunnitelmia koskevaan asetukseen (EU) 2021/2115

Komissio ehdottaa asetukseen kohdennettuja muutoksia. Komissio ehdottaa jäsenvaltioiden YMP-strategiasuunnitelmiin uudenlaista jäsenvaltioille vapaaehtoista toimenpidetyyppiä, jossa maksuvalmiustukea tarjottaisiin kriisistä kärsineille tiloille. Toimenpide toteutettaisiin maaseuturahaston toimenpiteenä YMP-strategiasuunnitelman nykyisistä varoista komission ehdottaman uuden YMP-strategiasuunnitelma-asetuksen 78b artiklan mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot voisivat myöntää poikkeuksellista tilapäistä tukea aktiiviviljelijöille, joihin lannoitteiden hintojen jyrkkä nousu vaikuttaa. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tukea kohdennetaan viljelijöille, jotka ovat eniten kärsineet lannoitteiden hintojen jyrkästä noususta, määrittelemällä tukikelpoisuusehdot käytettävissä olevan näytön

perusteella. Tuella olisi tarkoitus kattaa ainoastaan lannoitteiden hinnannousun seurauksena aiheutuneita lisäkustannuksia 1.3.2026 alkaen.

Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä keskimääräinen vertailuhinta, joka perustuu lannoitteiden hintaan vähintään kolmen peräkkäisen kuukauden ajalta 1. tammikuuta 2025 ja 28. helmikuuta 2026 välisenä aikana, sekä edustava hinta, joka perustuu lannoitteiden hintaan jäsenvaltion määrittelemällä ajanjaksolla, joka ei saa alkaa ennen 1. maaliskuuta 2026. Tuki myönnettäisiin hehtaarikohtaisena tukena, joka lasketaan lannoitteiden keskimääräisen alakohtaisen kulutuksen perusteella ja eriytetään sektoreittain tai tuotantojärjestelmittäin. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltiot voisivat perustaa tuen jokaisen tuensaajan tosiasiallisiin kustannuksiin käyttäen samaa vertailuhintaa kuin yllä on kerrottu.

Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava sovellettavat tukitasot, joilla katetaan enintään 50 % lannoitteiden lisäkustannuksista. Tukitasoa voisi nostaa 80 %:iin asti sellaisille viljelijöille, jotka ovat ekojärjestelmän tai ympäristökorvauksen lannoitteiden vähentämiseen tähtäävien sitoumusten piirissä. Jäsenvaltioiden olisi myös asetettava tuensaajakohtainen yläraja tuen enimmäismäärälle tai tuettavien hehtaarien enimmäismäärälle. Tuki pitäisi maksaa viljelijöille 30.6.2027 mennessä, joten se on luonteeltaan väliaikainen. Maaseuturahaston enimmäisrahoitusosuustaso on 65 % tukikelpoisista menoista.

Tuki voitaisiin maksaa myös rahoitusvälineiden muodossa ja komissio ehdottaa myös tämän osalta muutoksia asetukseen.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että viljelijöillä, jotka saavat tukea, on pääsy asiaankuuluvaan tietoon ja neuvontaan lannoitteiden kestävästä käytöstä optimoimiseksi.

Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tuesta ja muista tarjolla olevista tukivälineistä ei aiheudu ylikompensaatiota tai kaksinkertaista rahoitusta.

Jotta vältettäisiin viivästyksistä maksuissa, komissio ehdottaa, että uuden toimenpiteen menojen tukikelpoisuus voisi alkaa jo asetusmuutoksen voimaantulopäivästä alkaen, eli jo ennen kuin komissiolle on toimitettu YMP:n strategiasuunnitelman muutospyyntö. Ehdotetun toimenpiteen johdosta tehtyä YMP:n strategiasuunnitelman muutosta ei lasketa mukaan strategiasuunnitelmien muutosten maksimimäärään. Tuet tulisi maksaa 30.6.2027 mennessä.

Kunkin jäsenvaltion osalta enimmäismäärä, joka voidaan varata uuden 78 b artiklan nojalla myönnettävään tukeen, on määritelty vuositasolla liitteessä XV. Enintään 25 % liitteen XV vuotuisista määristä voidaan varata uuden toimenpidetyypin mukaisen tuen rahoittamiseen. Jäsenvaltiot voisivat rahoittaa tukea korkeintaan 200 % kansallisella lisäosalla.

Komissio ehdottaa lisäksi, että vuosina 2023–2026 käytössä ollut mahdollisuus siirtää varoja maataloustukirahaston ja maaseuturahaston välillä jatkettaisiin myös vuodelle 2027. Siirtämisen periaatteet säilyisivät ennallaan. Jäsenvaltiot voisivat siirtää rahastojen välillä kunkin vuoden varoista pääsääntöisesti enintään 25 %. Rahastojen välisistä siirroista tulisi, jos sellaisia tehdään, tehdä YMP:n strategiasuunnitelman muutospyyntö ennen elokuun loppua 2026. Komissio ehdottaa tähän liittyen myös useita teknisiä mukautuksia asetukseen, ml. teknistä muutosta olemassa olevaan valtaan komissiolle antaa delegeoituja säädöksiä liittyen pilareiden väliseen siirtoon.

Muutokset YMP:n horisontaalasetukseen (EU) 2021/2116

Komissio toteaa ehdotuksessaan, että Lähi-idän kriisin sekä siitä johtuvan lannoitteiden hintojen nousun ja viljelijöiden taloudellisen riskien lisääntymisen vuoksi nykyinen ennakkomaksujen taso ei ole enää riittävä.

Jotta voidaan tukea maksuvalmiusvaikeuksista kärsiviä viljelijöitä, komissio näkee aiheelliseksi muuttaa YMP:n horisontaalasetuksessa (EU) 2021/2116 säädettyjä suorien tukien ennakkomaksujen enimmäistasoja ja tarjota joustavuutta suorien tukien ennakkomaksujen ajoitukseen. Komissio ehdottaa korotusta suorien tukien ennakkomaksujen enimmäismäärään 70 prosentista 75 prosenttiin ja mahdollisuutta ennakkomaksujen suorittamiseen tavanomaista aiemmin ja ennen varainhoitovuoden vaihtumista. Voimassa olevan YMP:n horisontaalasetuksen nojalla suorien tukien tukiennakot pitää maksaa saman kalenterivuoden 16.10. ja 30.11. välisenä ajanjaksona. Komissio kuitenkin ehdottaa, että ennakot voisi poikkeuksellisesti vuonna 2026 maksaa jo ennen 16.10. Jotta varainhoitovuoden maataloustukirahaston menojen vuosikatto ei ylittyisi, niin ehdotuksessa suorien tukien ennakot katsottaisiin suoritetuiksi marraskuun aikana ja jäsenvaltiot ilmoittaisivat ne korvattaviksi kyseistä kuukautta koskevassa menoilmoituksessa komissiolle.

Komissio toteaa asetusehdotuksen johdanto-osassa, että jäsenvaltioita kannustetaan sopeuttamaan jäsenvaltion hallinto- ja valvontajärjestelmää, jotta taataan ehdotuksen tarjoama lisäjousto ennakkomaksuihin. Komissio toteaa myös asetusehdotuksen johdanto-osassa, että jäsenvaltioiden olisi erityisesti päätettävä, mitkä tarkastukset on saatettava loppuun ennen ennakkomaksujen maksamista. Jäsenvaltioiden olisi myös otettava huomioon mahdollisuus periä takaisin mahdollisesti aiheettomasti maksetut ennakot sekä suojata unionin taloudelliset edut ennen loppumaksun suorittamista. Lopullisten maksujen ajankohtana jäsenvaltion tulisi arvioida säännösten noudattamatta jättämisen riskiä käyttämällä esimerkiksi tukikelpoisuuteen ja mahdollisiin sääntörikkomuksiin kohdistuvia tarkastuksia sekä aiheettomasti maksettujen määrien takaisinperintää. Komissio toteaa, että kun käytössä on tehokas hallinto- ja valvontajärjestelmä, mukaan lukien velanhoidon osalta, vakavia puutteita ei todennäköisesti synny.

Voimaantulo

Asetusmuutos tulisi voimaan seuraavana päivänä siitä, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Ehdotuksen oikeusperustana on yhteistä maatalouspolitiikkaa koskeva Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 43 artiklan 2 kohta.

Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyksessä Euroopan parlamentin kanssa. Neuvostossa päätökset tehdään määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto pitää ehdotuksen oikeusperustaa asianmukaisena.

SEUT-sopimuksessa määrätään, että jäsenvaltiot ja EU hallinnoivat yhteistä maatalouspolitiikkaa yhteistyössä ja unionissa on käytössä yhteinen maatalouspolitiikka, jolla on yhteiset tavoitteet ja yhteinen täytäntöönpano. Muutettavat asetukset (EU) 2021/2115 ja

2021/2116 ovat osa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan lainsäädäntökehystä. Näiden asetusten muutos voidaan tehdä ainoastaan EU:n tasolla.

Ehdotuksella muutetaan nykyisiä asetuksia vain siinä määrin kuin se on ehdottoman välttämätöntä asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvosto pitää ehdotusta suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukaisena.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Kun vaikutuksissa puhutaan ”CAP-suunnitelmasta”, sillä viitataan Suomen kansalliseen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmaan.

Komissio ei ole tehnyt vaikutustenarviointia ehdotuksesta. Komissio perustelee tätä sillä, että ehdotus on muutoksiltaan rajattu ja kohdennettu.

Vaikutukset toimijoille

Ehdotus uudesta tuesta lannoitteiden hinnannoususta eniten kärsineille tiloille laajentaisi kriisitoimenpiteiden mahdollisuuksia. Komission mukaan tuki olisi kohdennettava erityisesti lannoitteiden hinnoista eniten kärsineille tiloille. Suomessa kasvukaudelle 2026 lannoitteet ovat pääsääntöisesti maataloilla varastoissa, jolloin tukimuoto kohdistuisi erityisesti kasvukauden 2027 lannoituskustannusten osittaiseen korvaamiseen. Lannoitekauppa käynnistyy Suomessa tavallisesti kesällä, jolloin hankitaan sekä syysmuotoisten kasvien lannoitteita että seuraavan kasvukauden lannoitteita. Lannoitetuella voisi olla vaikutuksia myös lannoitemarkkinoihin. Lannoitetukeen ohjattavien määrärahojen täysimääräistä ohjautumista viljelijöiden hyödyksi on haastava varmentaa etukäteen. On mahdollista, että viljelijöille maksettava tuki siirtyy osittain lannoitteiden hintoihin eli käytännössä Suomen markkinoille ohjautuvissa lannoitteissa voi olla korkeammat hinnat kuin ilman tukea olisi. Erityisesti tällainen riski on olemassa, jos tiedot tukimuodosta ovat olemassa ennen lannoitehankintapäätöksiä.

Markkinahäiriöistä johtuvia menetyksiä viljelijöille voidaan toisaalta korvata jatkossakin maatalousvarauksen rahoituksesta sekä muuttamalla maaseuturahaston tiettyjen toimenpiteiden tukitasoja kustannuslaskelmien sallimissa rajoissa. Komissio on mahdollistanut viljelijöiden tukemisen myös valtiontuen kriisipuitteiden avulla. Suorat tuet ja luonnonhaittakorvaus hehtaariperusteisina ehdollisuuden vaatimuksiin perustuvina tukijärjestelminä ovat myös jo hajautettua riskinhallintaa.

Suomi on valmistelemassa CAP-suunnitelman muutosta kiertotalouden edistäminen -toimenpiteeseen, jossa yksikkötukea korotettaisiin 37 eurosta 54 euroon hehtaarilta. Muutoksen tavoitteena on tehostaa ravinnekiertoa kannustamalla viljelijöitä hyödyntämään kierrätysravinteita sekä siirtämään karjan lantaa ylijäämäalueilta ravinnevajausalueille. Tämä vähentää ravinteiden huuhtoutumisriskiä ja pienentää erityisesti rannikkoalueille kohdistuvaa fosforikuormitusta. Tukitason vahvistaminen on linjassa Euroopan komission esittämän Kumppanuus EU:ssa tuotettujen lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja strategisen riippumattomuuden varmistamiseksi -tiedonannon kanssa, jossa korostetaan lannoitustehokkuuden parantamista, kierrätysravinteiden kestävää käyttöä sekä maatalojen toimintavarmuuden vahvistamista.

Ennakkomaksujen joustoilla voitaisiin helpottaa viljelijöiden maksuvalmiutta tilapäisesti. On kuitenkin huomioitava, että ennakkomaksujen myötä maksuväli seuraavaan maksuun pitenee,

millä saattaa myös olla vaikutuksia viljelijöiden maksuvalmiuteen. Mahdolliset takaisinperinnät jo maksettuihin ennakkoihin voivat aiheuttaa toimijoille haasteita.

Vaikutukset hallinnolle

Uudella toimenpiteellä ei ole välittömiä vaikutuksia tukipolitiikkaan, koska toimenpiteen käyttöönotto on jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Uuden, kertaluontoisen toimenpiteen luominen (ml. kansallinen lainsäädäntö), hyväksyminen, toimeenpanon edellyttämät valmistelutoimet (ml. tietojärjestelmät ja raportointiin aiheutuvat muutokset), tuensaajien haku ja tukien maksu tulisi olla tehty 30.6.2027 mennessä. Uusien tukijärjestelmien käyttöönotto aiheuttaisi hallinnollisia kustannuksia sekä lisäksi maksutapahtumien ja raportoinnin määrää. Lisäksi tietojärjestelmämuutokset olisivat merkittävä kustannuserä. Jäsenvaltion olisi määriteltävä tukiehdot ja sellaiset tuensaajat, jotka ovat eniten kärsineet lannoitteiden hintojen jyrkästä noususta. Tulisi myös varmistua, että tuki ei aiheuta ylikompensaatiota.

Komission ehdotuksessa ei selkeästi todeta, että ennakkomaksuissa voitaisiin poiketa voimassa olevista valvonta- ja hallintosäännöistä. Tämä luo epävarmuutta jäsenvaltioille ja riskin rahoitusoikaisuihin, jos tilintarkastuksessa katsotaan jäsenvaltion päätöksen johdanto-osassa mainituista loppuun saatetuista tarkastuksista ennen ennakkomaksujen maksamista olleen riittämätön unionin taloudellisten etujen suojelemiseksi. Satelliittiseuranta ja hallinnolliset tarkastukset ovat elo- ja syyskuussa vielä kesken. Ennen kuin päätös ennakkomaksujen maksamisesta voidaan tehdä, tulee arvioida riski mahdollisille rahoitusoikaisuille. Johdanto-osassa edellytetyt takaisinperinnät voivat aiheuttaa merkittäväkin lisätyötä.

Useat EU-säädökset edellyttävät keskeisten tietojen oikeellisuuden tarkastamisen ennen ennakkomaksujen maksamista ja näiden tietojen oikeellisuus on maksajaviraston vastuulla. Näistä yhtenä on muun muassa peltolohkojen pinta-alojen ristiintarkastukset. Mikäli säädöksiä ei noudeta, se tulkitaan jäsenvaltion hallinto- ja valvontajärjestelmän vakavaksi puutteeksi ja aiheuttaa rahoitusoikaisun, eli jäsenvaltion EU-rahamen saannon pidättämisen. Asetusehdotuksen johdanto-osassa numero 18 on tuotu esiin edellä mainittua joustoa, mutta ilman artikloihin kirjattua varmuutta siitä, että näistä vaatimuksista voidaan joustaa, voi aiheutua merkittävä riski rahoitusoikaisuun.

Suomen pohjoisissa olosuhteissa ilmakuvaus saadaan toteutettua lumipeitteen vuoksi joitakin kuukausia myöhemmin, jonka vuoksi EU-säädösten edellyttämiä ilmakuvausten tuloksia ei ole saatu valmiiksi siten, että maksuja voitaisiin merkittäväällä tavalla aikaistaa nykyisestä. Tästä syystä poikkeukset itse asetukseen olisi tärkeä Suomessa.

Komission täytäntöönpanoasetuksen ((EU) 2022/1173) mukaan ennakkomaksuja voidaan suorittaa aikaisintaan 15 päivän kuluessa viimeisestä muutosmahdollisuudesta. Suomessa hakemusta on mahdollista muuttaa syksyllä 1.10. asti, joka tarkoittaa, että ilman muutosta edellä mainittuun komission täytäntöönpanoasetukseen ennakkomaksuja ei ole mahdollista maksaa Suomessa nykyistä aikaisemmin. Viimeistä muutospäivää ei voi enää kansallisesti muuttaa, koska yleisperiaatteena on, että tukienhakupäivällä pitää tukiehdot olla selvillä. Pinta-alamatukien haku päättyi 9.6.2026. Lisäksi hakemuksen muutosmahdollisuus on erittäin hyvä viljelijöille, koska se mahdollistaa sääolosuhteista tai muista tilanteista aiheutuvien muutosten tekemisen hakemukseen, mikä vähentää viljelijöille aiheutuvien takaisinperintöjen määrää.

Jotta maksajavirastossa on mahdollista tehdä muutoksia syksyn maksuaikatauluihin, tulisi jo nyt olla varmasti tiedossa se, mikä on vuoden 2026 osalta mahdollista. Edellä mainittu

komission täytäntöönpanoasetukseen mahdollinen muutos tai poikkeus siihen vuoden 2026 osalta ei ole tällä hetkellä tiedossa.

Taloudelliset vaikutukset

Komission mukaan ehdotuksella ei ole vaikutuksia EU:n talousarvioon, koska kansallisiin kirjekuoriin ei tehdä muutoksia. Ohjelmakauden 2021–2027 monivuotiseen rahoituskehykseen ei ehdoteta muutoksia. Mahdollisilla maaseuturahaston ja maataloustukirahaston välisillä siirroilla ei ole vaikutusta Suomen saamaan EU-rahoituksen kokonaismäärään.

Muutokset eivät vaikuttaisi Suomen CAP-suunnitelman rahoituksen kokonaismäärään, koska muutokset olisi tehtävä nykyisten varojen puitteissa. Muutokset edellyttäisivät rahoituksen uudelleen kohdentamista.

Ehdotettuun uuteen toimenpiteeseen voisi Suomen CAP-suunnitelman puitteissa kohdentaa enintään 13,2 miljoonaa euroa maaseuturahaston varoja varainhoitovuosilta 2026 ja 2027. Toimenpiteen EU-osarahoitus voi olla korkeintaan 65 %, jolloin kansallista rahoitusta pitäisi varata vastaavasti noin 7,1 miljoonaa euroa. Lisäksi kokonaan kansallista lisärahoitusta toimenpiteeseen voisi lisätä noin 26,4 miljoonaa euroa. Yhteensä toimenpiteen kokonaisrahoitus voisi olla 46,6 miljoonaa euroa. EU-varojen osuus toimenpiteessä ei ole uutta EU-rahoitusta, vaan jo nykyisiä maaseuturahaston varoja tulisi kohdistaa uudelleen. Tukitoimenpide rajoittuisi toisaalta laskennallisiin korvattaviin kustannuksiin, joista toimenpiteessä voitaisiin korvata enintään puolet.

Muutosten toimeenpano lisäisi hallinnollisia kustannuksia, koska kyseessä olisi uudenlainen tukimuoto. Esitettyihin muutoksiin liittyvät, kansallisille viranomaisille tulevat lisätehtävät hoidettaisiin käytettävissä olevien resurssien puitteissa niihin tarvittavin kohdennuksin. Kireä aikataulu lisää haasteita. Kustannuksia lisäisi muun muassa muutosten tietojärjestelmiin ja ohjeistukseen liittyvä toimeenpano.

Ehdotus uudesta tuesta ei vaikuttaisi Suomen saamaan suhteelliseen rahoitukseen, koska rahoitus varataan kunkin maan omasta kirjekuoresta.

Lainsäädännölliset vaikutukset

Säädöstarpeita tulisi, mikäli päätetään ottaa kansallisesti käyttöön uusi tukimuoto.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Ehdotetulla sääntelyllä ei ole erityistä merkitystä Suomen perustuslain kannalta, eikä sillä rajoiteta perus- tai ihmisoikeuksien toteutumista.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Suomessa lainsäädäntövalta jakautuu eri maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukijärjestelmien osalta valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välillä. Ahvenanmaan itsehallintolain (1141/1991) 27 § 15 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu muun muassa maataloustukirahastosta rahoitettavat Euroopan unionin kokonaan rahoittamat tukijärjestelmät. Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu puolestaan Ahvenanmaan itsehallintolain 18 § 15 kohdan mukaan maaseudun kehittämiseen eli maaseuturahastosta osarahoitettavat tukijärjestelmät.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Komissio esitteli ehdotuksen maatalouden erityiskomiteassa 15.6.2026. Puheenjohtajavaltio sai neuvoston kirjallisessa menettelyssä ehdotuksen taakse määräenemmistön ja ehdotus on tarkoitus hyväksyä A-kohtana neuvostossa ennakkotietojen mukaan kesä- ja heinäkuun vaihteessa.

Euroopan parlamentti äänesti täysistunnossaan 16.6.2026 asian käsittelystä kiireellisellä menettelyllä.

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Kiireellisen käsittelyaikataulun johdosta asia saatettiin ensivaiheessa eduskunnan käsiteltäväksi E-kirjeellä E 36/2026 vp, joka valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä. Luonnos kirjelmäksi on käsitelty maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kirjallisessa menettelyssä 15.6.2026.

Suuri valiokunta 17.6.2026: Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 51/2026 vp: Valiokunnalla ei ole huomauttamista valtioneuvoston toimintalinjaan.

10 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että tämänhetkinen geopoliittinen tilanne osoittaa, että tarvitaan nopeita ja konkreettisia toimia Euroopan unionin huoltovarmuuden ja maatalouden kannattavuuden vahvistamiseksi.

Valtioneuvosto pitääkin tervetulleena komission ehdottamia asetusmuutoksia viljelijöiden maksuvalmiuden parantamiseksi ja voi hyväksyä ehdotuksen.

Valtioneuvosto kannattaa jäsenvaltioiden mahdollisuutta maksaa suorien tukien ennakkomaksuja viljelijöille ennen 16.10. Valtioneuvosto kuitenkin toteaa, että asetusehdotus ei yksin anna varmuutta siitä, että mahdolliset virheet ennakkomaksujen toteuttamisessa eivät tule aiheuttamaan jäsenvaltiolle rahoitusoikaisua. Valtioneuvosto huomauttaa, että vain johdanto-osassa, ei artiklatasolla, todetaan, että jäsenvaltiot voivat päättää riittävien tarkastusten loppuunsaattamisesta ennen ennakkomaksujen suorittamista.

Lisäksi valtioneuvosto toteaa, että komission olisi tämän asetusehdotuksen lisäksi tärkeä muuttaa alemman asteisia säännöksiä, mm. komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2022/1173, jotta ennakkomaksut voidaan maksaa ennen tukihakemuksen muutosajan päättymistä.

Valtioneuvosto korostaa maatalouden kannattavuuden pitkäjänteisen kehittämisen merkitystä. Valtioneuvosto toteaa, että EU-tasolla tulisi kehittää tukijärjestelmää niin, että se tukee tilojen kassavirtaa ja vähentää taloudellista epävarmuutta, erityisesti tuotantopanosten kallistuessa ja markkinoiden vaihdellessa.

Valtioneuvosto tukee nopeaa päätöksentekoa ehdotuksen hyväksymisessä, jotta se ehditään toimeenpanna jäsenvaltioissa niin, että muutokset ovat sovellettavissa mahdollisimman pian.